

Φωτογραφικό Οδοιπορικό

στους Εθνικούς Δρυμούς
Βίκου-Αώου, Πίνδου

Ζησίδης Κώστας

Φωτογραφικό Οδοιπορικό στους Εθνικούς Δρυμούς Βίκου-Αώου, Πίνδου

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΟΝΙΤΣΑΣ
ΑΡ. ΕΙΣΑΓΟΓΗΣ 46580
ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓΟΓΗΣ 20/9/2000
ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘΜ. ....

Ζησίδης Κώστας

*Στη γυναίκα μου
που πάντα περίμενε, ανησυχώντας,
να γυρίσω από τις εξορμήσεις μου*

*και στο γιο μου για το χρόνο
που δεν του αφιέρωσα*

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ι Σ Μ Α

Φίλοι και Φίλες,

Αν ο Νομός Ιωαννίνων, όπως πολλοί πιστεύουμε, είναι ένα «θησαυροφυλάκιο» της φύσης, τότε ο Εθνικός Δρυμός Βίκου - Αώου και ο Εθνικός Δρυμός Πίνδου (Βάλια Κάλντα) είναι τα πλέον πολύτιμα κομμάτια της αμύθητης συλλογής του.

Στις σελίδες που ακολουθούν, το «άψυχο» χαρτί «ζωντανεύει» από μαγευτικά τοπία, που με πολύ μεράκι και περισσή αγάπη για τον τόπο του, ο Κώστας Ζησίδης -«μάστορας» της νέας γενιάς των Ηπειρωτών δημιουργών της ερασιτεχνικής φωτογραφίας- με το φακό του κατόρθωσε να αποτυπώσει, περιδιαβαίνοντας, σπιθαμή προς σπιθαμή, τις δύο περιοχές.

Ας χαρούμε την απaráμιλλη ομορφιά της φύσης τους, που «άντεξε» στο διάβα του χρόνου. Ας απολαύσουμε τη μοναδικότητα του Ηπειρώτικου τοπίου.

Είναι μια πρόκληση, ένα ερέθισμα, μια πρόσκληση για άμεση γνωριμία μ' έναν τόπο που προσφέρει ανείπωτες συγκινήσεις.

Καλή ανάγνωση.

Με φιλικούς χαιρετισμούς
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΡ. ΖΑΡΜΠΑΛΑΣ

ΝΟΜΑΡΧΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Εκ μέρους της Enterprise Oil, είναι τιμή μου να αναλάβω την πρωτοβουλία της υποστήριξης της έκδοσης αυτού του φωτογραφικού λευκώματος, το οποίο θα ζωντανέψει ορισμένα από τα θαυμάσια και μοναδικά τοπία της Ηπείρου.

Η Ελλάδα είναι προικισμένη με εξαιρετικές ομορφιές και απaráμιλλο φυσικό πλούτο. Η προστασία αυτής της φυσικής κληρονομιάς αποτελεί υποχρέωση και παράλληλα, ακλόνητη δέσμευση για όλους εμάς στην Enterprise Oil.

Ivan Inchenko

General Manager

Enterprise Oil Exploration Ltd.

Η

ελληνική φύση, παρόλες τις ζημιές που έχει υποστεί, παρουσιάζει μεγάλη ποικιλομορφία και έχει μεγάλη οικολογική αξία.

Πανύψηλα βουνά και ανάμεσά τους μικροί και μεγάλοι κάμποι, κοιλάδες, ποτάμια, χαράδρες και φαράγγια. Η οικολογική σημασία της χώρας μας σχετίζεται με το μεγάλο αριθμό φυτικών και ζωικών ειδών που ζουν εδώ.

Η περιοχή μας «φιλοξενεί» δύο από τους πιο σημαντικούς δρυμούς της Ελλάδας: τον εθνικό δρυμό Βίκου-Αώου και τον εθνικό δρυμό Πίνδου (Βάλια Κάλντα).

Ο εθνικός δρυμός Βίκου-Αώου περιλαμβάνει τα φαράγγια του Βίκου και του Αώου καθώς και τον ορεινό όγκο της Τύμφης. Το φαράγγι του Βίκου ξεκινάει κάτω από το χωριό Τσεπέλοβο, σημαντικό κεφαλοχώρι της περιοχής. Εκεί βρίσκεται και η Ιερά Μονή του Αγίου Ιωάννη του Ρογκοβού, που χτίστηκε το 1034 από την βασίλισσα Πουλχερία. Το σημείο αυτό είναι και το στενότερο σημείο του φαραγγιού, αφού οι βράχοι έχουν μεταξύ τους απόσταση μόλις 2 μέτρων περίπου. Συνεχίζοντας προς το κάτω, ο Βίκος περνάει από τα χωριά Καπέσοβο, Κουκούλι, Κήποι και Βραδέτο. Στο Καπέσοβο, ένα από τα πιο παραδοσιακά χωριά του Ζαγορίου, υπάρχει η περίφημη Πασχάλειος Σχολή. Το Βραδέτο είναι από τις πιο ορεινές κοινότητες της Ελλάδας (1305 μ. υψόμετρο) με καταπληκτική θέα. Στο Κουκούλι βρίσκεται η περίφημη βοτανολογική συλλογή του Κώστα Λαζαρίδη, που περιλαμβάνει βότανα από το Βίκο, τα οποία χρησιμοποιούσαν οι περίφημοι «βικογιατροί» για να θεραπεύσουν διάφορες παθήσεις. Οι Κήποι, χωριό που βρίσκεται χτισμένο δίπλα στο Μπαγιώτικο ρέμα και έχει πάρα πολλά όμορφα γεφύρια. Από το γεφύρι του Κόκκορη και παρακάτω το φαράγγι «αγριεύει». Θεόρατοι βράχοι υψώνονται και κάπου ανάμεσά τους πηγάζει ο Βοϊδομάτης. Αφήνοντας το Μονοδένδρι, πατρίδα των Ριζάρηδων και περνώντας τη θέση Κλίμα, φτάνουμε στις πηγές του Βοϊδομάτη και στη γέφυρα της Αρίστης. Πάνω από

τη γέφυρα και αφού διασχίσουμε το φιδωτό δρόμο φτάνουμε στο Πάπιγκο, στους πρόποδες της Αστράκας, κάτω από τη σκιά των περίφημων «Πύργων του Παπίγκου», μέσα σε μια φύση απaráμιλλης ομορφιάς. Στα 2000 μέτρα βρίσκεται η γραφική Δρακόλιμνη της Τύμφης, ενώ στα 2497 μ. είναι η ψηλότερη κορυφή της Τύμφης, η Γκαμήλα.

Ο Βοϊδομάτης συνεχίζει τη ροή του, αφήνοντας τη Μονή Σπηλιώτισσας και τη Μονή των Αγίων Αναργύρων και «βγαίνει» στην Κλειδωνιά, περνώντας από το ομώνυμο πέτρινο γεφύρι για να ενωθεί με τον Αώο στην πεδιάδα της Κόνιτσας.

Αναπόσπαστο τμήμα του δρυμού είναι και το παρακλάδι του Βίκου, ο Μέγας Λάκκος, που ξεκινάει από τα οροπέδια της Τύμφης και φτάνει μέχρι τη θέση Κλίμα, στη μέση περίπου του κυρίως όγκου του φαραγγιού.

Το φαράγγι του Αώου ξεκινάει από το ψημισμένο γεφύρι της Κόνιτσας, ένα από τα μεγαλύτερα μονότοξα γεφύρια των Βαλκανίων και ανηφορίζει αφήνοντας στα αριστερά τα χωριά της Λάκκας Αώου, Ελεύθερο, Άρματα, Παλιοσέλι και Πάδες, ενώ δεξιά βρίσκεται το Βρυσοχώρι, κάτω από τον ορεινό όγκο της Τσούκα-Ρόσσα.

Στη μέση περίπου του φαραγγιού, και στη σκιά της Γκαμήλας είναι χτισμένη η Μονή Στομίου, πάνω σε ένα φυσικό μπαλκόνι με μια εκπληκτική θέα των κατάφυτων ορθοπλαγιών και του αφρισμένου νερού του Αώου.

Η πανίδα και η χλωρίδα της περιοχής είναι πλούσιες. Στο ποικιλόμορφο αυτό τοπίο, που το υψόμετρό του ξεκινάει από τα 500 μέτρα και φτάνει τα 2497, υπάρχουν περίπου 2800 είδη φυτών και πολλά είδη ζώων, που δεν ζουν σε καμιά άλλη περιοχή της Ελλάδας.

Από το Βοϊδομάτη και τον Αώο με τα κρυστάλλινα νερά τους, από τα αιωνόβια πλατάνια και τις ιτιές που συνθέτουν την παραποτάμια βλάστηση, περνάμε στα δάση φυλοβόλλων, στις βαλανιδιές, στα δάση δρυός, στα σφενδάμια και φτάνουμε στην αλπική

ζώνη, πάνω από τα 2000 μέτρα, όπου η βλάστηση είναι ελάχιστη.

Μέσα σ' αυτό το χώρο ζουν σπάνια είδη θηλαστικών, πουλιών, ερπετών και ψαριών.

Στις βραχώδεις ορθοπλαγιές της Τύμφης θα βρούμε ελάχιστο πληθυσμό αγριόγιδων. Στα δάση, ζουν ακόμα αρκούδες, ενώ ικανοποιητικός είναι, ευτυχώς, ο πληθυσμός των αγριόγιδων, των λύκων, των αλεπούδων, των λαγών και άλλων μικρών θηλαστικών. Στα ποτάμια ζουν πέστροφες και μπριάνες, ενώ υπάρχει περίπτωση να ζουν και λίγες βίδρες. Υπάρχουν επίσης κάποιοι πληθυσμοί αετών, γερακιών, όρνιων, πέρδικες και μαύροι δρυκολάπτες.

Ο Εθνικός δρυμός Πίνδου (Βάλια-Κάλντα) είναι μια κοιλάδα η οποία βρίσκεται στα σύνορα του Νομού Γρεβενών με το Νομό Ιωαννίνων. Μέσα απ' αυτή πηγάζει ο Αώος, ο οποίος περνάει από το Αρκουδόρεμα, που, όπως λέει και το όνομά του, είναι τόπος κατοικίας της αρκούδας, αφήνει την Βωβούσα, περνάει δεξιά από το βουνό Περιστερί της Λάιστας και μπαίνει στη χαράδρα για Κόνιτσα.

Η κοιλάδα της Βάλια-Κάλντα είναι ένας τόπος σπάνιας ομορφιάς. Δάση με τεράστια κωνοφόρα, ρυάκια, όμορφα αγριολούλουδα συνθέτουν το σκηνικό. Εδώ, όπως προαναφέραμε, είναι ο τόπος της αρκούδας. Ζουν όμως και άλλα είδη θηλαστικών και ερπετών.

Και τώρα, δυο λόγια για το ανθρώπινο στοιχείο: Η περιοχή είναι γενικά ορεινή, γι' αυτό και η ζωή των ολίγων κατοίκων είναι πολύ δύσκολη. Η γεωργία είναι ελάχιστη λόγω του εδάφους και των αντίξοων καιρικών συνθηκών. Η κτηνοτροφία είναι πιο ανεπτυγμένη, όχι όμως ιδιαίτερα ανθηρή. Παρόλα αυτά οι κάτοικοι ζούν σε μεγάλη αρμονία και με πλήρη σεβασμό προς τη φύση. Για να διευκολύνουν τη ζωή τους έφτιαξαν γεφύρια, γκαλντερίμια, σκάλες, μονοπάτια που σήμερα αποτελούν αληθινά μνημεία της φύσης και της ανθρώπινης δημιουργίας. Τα παλαιότερα χρόνια οι κάτοικοι ξενιτεύονταν στη Ρουμανία, στην Αίγυπτο, στη Ρωσία και αργότερα στη Γερμανία.

Δυστυχώς τα τελευταία χρόνια οι δύο δρυμοί, παρόλο που νομι-

κά έχουν ιδρυθεί από το 1973, παραμένουν απροστάτευτοι. Οι επιπτώσεις από τις ανεξέλεγκτες ανθρώπινες δραστηριότητες είναι πολύ άσχημες.

Η δημιουργία του μικρού αρδευτικού φράγματος μπροστά από το γεφύρι της Κλειδωνιάς, έχει σαν αποτέλεσμα να εξαφανιστούν πολλά μεταναστευτικά είδη από το ποτάμι. Η λαθροθηρία, η χρήση φυτοφαρμάκων, η αλιεία, ο αυξανόμενος τουρισμός, η ανεξέλεγκτη βοσκή, είναι κάποιες από τις απειλές που καταστρέφουν τη φύση.

Ο Βίκος όμως και ο Αώος, αντιστέκονται. Σε αυτό εδώ το λεύκωμα γίνεται μια προσπάθεια γνωριμίας με τη μοναδική, σε ποικιλία και ομορφιά, φύση των δύο εθνικών δρυμών.

Εκτός όμως από αυτό, αυτή η δουλειά, αποτελεί μια μικρή φωνή αντίστασης και αντίδρασης σ' αυτό που γίνεται. Γεννήθηκα και μεγάλωσα μέσα σε αυτό το περιβάλλον, στην καρδιά αυτών των βουνών. Με το φωτογραφικό μου φακό, και έχοντας μέσα μου τεράστια αποθέματα αγάπης γι' αυτόν τον τόπο, προσπάθησα να αποτυπώσω ελάχιστη από την ομορφιά του.

Οι φωτογραφίες που ακολουθούν αποτελούν ένα μικρό δείγμα της δουλειάς μου, που αριθμεί γύρω στις 40.000 φωτογραφίες. Αυτές βρίσκονται εκτειθέμενες στην Μόνιμη Ενημερωτική Έκθεση Φωτογραφίας που διατηρώ στην πατρίδα μου, στο Τσεπέλοβο Ζαγορίου.

Η προστασία της φύσης θα προέλθει μόνο μέσα από την ανάδειξη της μοναδικότητάς της. Πρέπει να τη διατηρήσουμε όπως την παραλάβαμε και να την κληροδοτήσουμε ανέπαφη στην επόμενη γενιά.

Ευχαριστώ τους φίλους μου, Δημήτρη Παπιγκιώτη, Ηλία Τσουμάνη και Δημήτρη Τάγκα, που με βοήθησαν στην διαλογή των φωτογραφιών και στην επιλογή κάποιων λεζαντών από την ποιητική συλλογή του Κ. Κρυστάλλη.

Κώστας Ζησιδης

*Σπρώχνω τη θύρα, άνοιξε,
τι θέαμα!.. τι τόπος!..
Τι τόπους, είδα σκιερούς!..
Τι χλόες!.. Τι λουλούδια!..
Τι δένδρα, δένδρα ανθηρά!..
Ποσ' άκουγα τραγούδια απ' τα πουλιά!..*

Κ. Κρυστάλλης

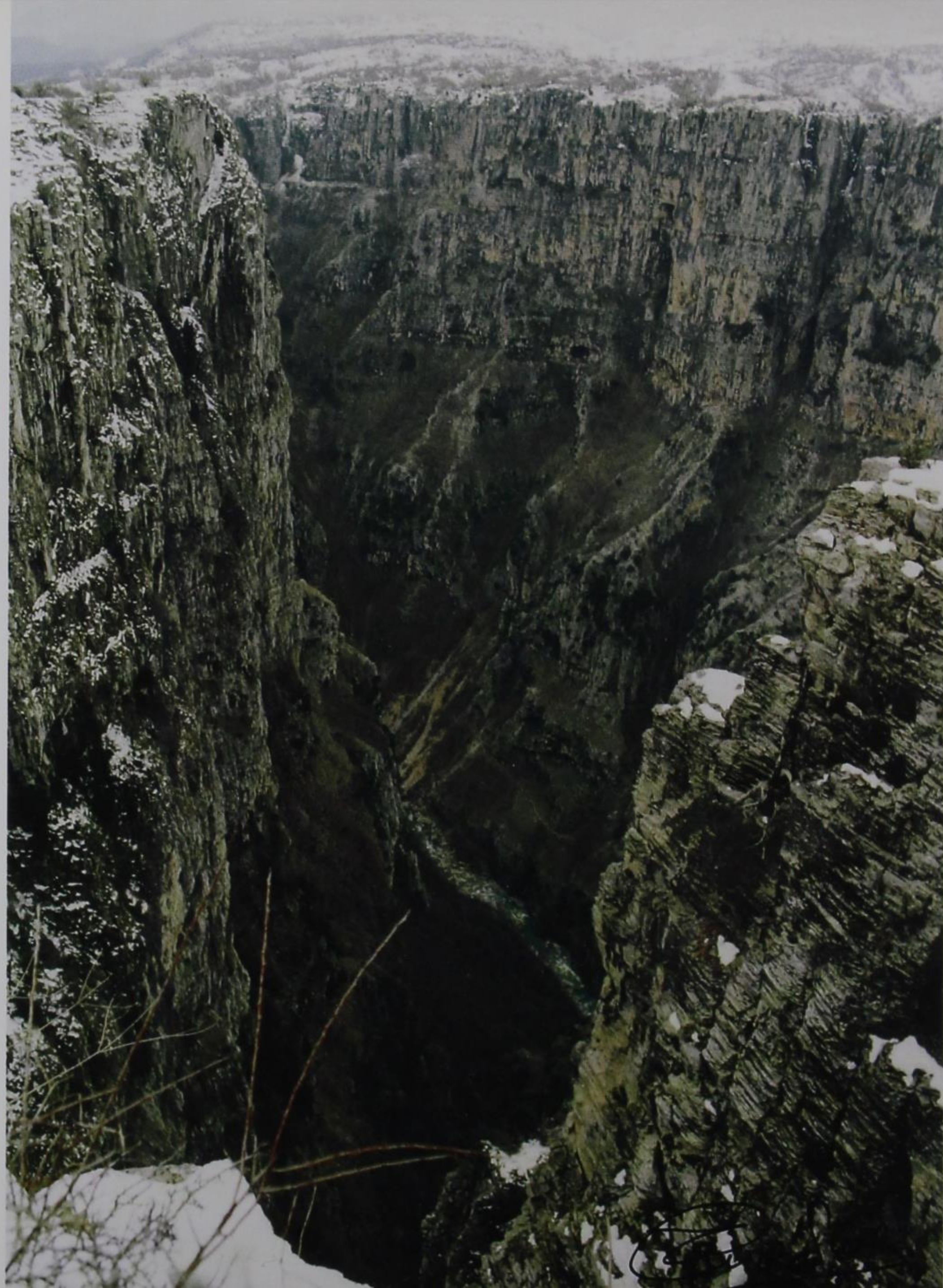

Κι αυτά που βλέπεις θα γίνουν δικά μας

*Κι αγνάντενα και θάμαζα
πώς γίναν όλα τούτα...*

Και χύνουν τ' αγριολούλουδα μοσχοβολιές περίσσιες